

*Skaitytojų
pamėgtos*

Jūros katedra

*Ildefonso
Falcones*

Alma littera

1

*Katalonijos kunigaikštystė, Navarklesas
Bernato Estanjolio sodyba
1320 metai*

Tą akimirką, kai, regis, niekas nekreipė į jį dėmesio, Bernatas pakėlė akis į vaiskų žydrą dangų. Blyški rugsėjo pabaigos saulė glostė jo svečių veidus. Jis taip ilgai ir uoliai rengėsi šventei, kad aptemdyti ją galėjo tik darganotas oras. Bernatas šyptelėjo rudeniniam dangui, o nuleidęs akis nusišypsojo dar plačiau: akmenimis grįstame kieme, atsiveriančiame nuo pirmajame trobos aukšte įrengto tvarto durų, tvyrojo šurmulyš.

Trys dešimtys jo svečių džiūgavo. Šiūmetis vynuogių derlius buvo puikus. Visi – vyrai, moterys ir vaikai – be jokio atilsio dirbo nuo aušros iki sutemų, pirma skynė vynuoges, o paskui minkė jas kojomis.

Tik tada, kai vynas jau brendo statinėse, o suverstos vynuogių odelės laukė, kada iš jų nykiomis žiemos dienomis bus pradėta varyti degtinė, valstiečiai imdavo švęsti rugsėjo šventes. Ir Bernatas Estanjolis nutarė tuo metu iškelti savo vestuves.

Jis apžvelgė svečius: ne vienam iš jų teko keltis su aušra, kad pėsčiomis įveiktų kai kuriems net labai tolimą kelią, skiriantį jų namus nuo Estanjolių sodybos. Svečiai gyvai šnekučiavosi, gal apie vestuves, gal apie derlių, o galbūt ir apie viena, ir apie kita. Kai kurie, kaip

antai būrelis, kuriame buvo jo pusbroliai ir pusseserės Estanjoliai ir Puigų šeima, jo svainio giminaičiai, garsiai juokėsi ir šelmiškai žvilgčiojo į jo pusę. Bernatas pajuto, kad rausta, ir pasistengė išvengti pašaipų pastabų. Jis nenorėjo nė pagalvoti, ko jie juokiasi. Tarp kieme pasklidusių žmonių jis matė Fontanjesus, Vilas, Žoaniketus ir, žinoma, nuotakos tėvus ir brolius Esteves.

Bernatas dirstelėjo į savo uošvį Perę Estevę, kuris be paliovos vaikščiojo atkišęs didžiulį pilvą, šypsodamasis vieniems ir čia pat sukdamas prie kitų. Perė atsigręžė į jį švytinčiu veidu, ir Bernatas buvo priverstas nežinia kelintą kartą su juo pasisveikinti. Žvilgsniu ėmė ieškoti savo svainių ir pamatė juos įsimaišiusius tarp svečių. Jie nuo pat pirmosios akimirkos žvelgė į Bernatą kiek nepatikliai, kad ir kaip jis stengėsi išsikrovoti jų palankumą.

Jis vėl pakėlė akis į dangų. Derlius ir oras vestuvių dieną jo neapvylė. Jis pažvelgė į savo trobą, paskui vėl į žmones ir švelniai suspaudė lūpas. Aplinkui tvyrojo šurmulyš, bet jis staiga pasijuto vienišas. Vos metai buvo praėję nuo tėvo mirties, o sesuo Gijamona, ištekėjusi ir apsigyvenusi Barselonoje, vis neatsakydavo į siunčiamas žinias, nors jis labai norėjo vėl ją pamatyti. Ji buvo vienintelė artima giminitė, likusi jam po tėvo mirties...

Mirties, pavertusios Estanjolių sodybą visos apskrities dėmesio centru: joje be atvangos ėmė lankytis piršliai ir tėvai su savo įmetėjusiomis dukterimis. Anksčiau niekas čia neužsukdavo. Bet kai mirė tėvas, kuris dėl maištingo charakterio buvo pramintas pamišėliu Estanjoliu, vėl sužibo viltis tiems, kurie troško ištekinti dukteris už turtingiausio apskrities valstiečio.

- Tau jau pats laikas vesti, – sakydavo jam. – Kiek tau metų?
- Regis, dvidešimt septyneri, – atsakydavo jis.
- Tokiame amžiuje jau galėtum ir anūkų turėti, – priekaištaudavo jie. – Ką vienas veiki šitoje sodyboje? Tau reikia moters.

Bernatas kantriai klausydavosi tokių patarimų, žinodamas, kad paskui neišvengiamai bus įvardyta ir būsimoji nuotaka, prieš kurios dorybes nublanktų buliaus jėga ir nuostabiausio saulėtekio grožis.

Visa tai jam nebuvo nauja. Jau pamišėlis Estanjolis, likęs našliu gimus Gijamonai, norėjo jį apvedinti, bet visi tėvai su tekamojo amžiaus sulaukusiomis dukterimis išeidavo iš jų namų keiksnodamiesi: pamišėliui Estanjoliui niekaip neįtikdavo kraitis, kurį turėjo atsinešti būsimoji marti. Todėl susidomėjimas Bernatu pamažu atslūgo. Metams bėgant senuko būdas visai subjuro ir jo svaičiojimai apie maištą virto kliedesiais. Bernatas nenuilstamai rūpinosi žemėmis ir tėvu ir staiga, sulaukęs dvidešimt septynerių, pasijuto vienišas ir įvartytas į kampa.

Šiaip ar taip, pirmasis, aplankęs Bernatą jam dar nespėjus palaidoti tėvo, buvo Navarkleso valdytojo ir Bernato pono, feodalo, prievaizdas. „Koks tu buvai teišus, tėve!“ – pagalvojo Bernatas, pamatęs atjojant prievaizdą su kareiviais.

– Kai mirsiu, – vos atgavęs blaivų protą, be paliovos kartodavo senis, – jie ateis. Tada turėsi parodyti jiems testamentą. – Ir mostel-davo ranka į akmenį, po kuriuo įvyniotas į odą gulėjo dokumentas su paskutine pamišėlio Estanjolio valia.

– Kodėl, tėve? – paklausė Bernatas, pirmą kartą išgirdęs tokį perspėjimą.

– Kaip žinai, – atsakė tėvas, – šios žemės priklauso mums emfitenzės teise, bet aš našlys, ir jeigu nebūčiau surašęs testamentą, man mirus senjoras galėtų pasiimti pusę mūsų turto ir gyvulių. Ši teisė vadinama *intestia*. Yra ir daugybė kitų, palankių senjoram, ir tu turi jas visas žinoti. Jie ateis, Bernatai, ateis pasiimti to, kas priklauso mums, ir tik parodęs testamentą galėsi jų atsikratyti.

– O jeigu atims iš manęs testamentą? – paklausė Bernatas. – Juk žinai, kokie jie.

– Kad ir atimtų, viskas surašyta metrikuose.

Prievaizdo ir senjoro pyktis nuvilnijo per visą apskritį, ir žmonės dar labiau susidomėjo našlaičiu, paveldėjusiu visą pamišėlio turtą.

Bernatas puikiai prisiminė, kaip prasidėjus vynuogių skynimo metui apsilankė jo dabartinis uošvis. Penki soldai, šiaudinis čiuzinys ir balti lino marškiniai – toks buvo jo siūlomas dukters Franskos kraitis.

– Bet kam man balti lino marškiniai? – paklausė Bernatas, toliau sau kratydamas šiaudus pirmajame aukšte.

– Pažiūrėk, – atsakė Perė Estevė.

Atsirėmęs į šakes, Bernatas pažvelgė į tą pusę, kur mostelėjo Perė Estevė, – arklidžių durų link. Ryškioje šviesoje išniro vilkinti baltais lino marškiniais Franseska. Visas jos kūnas jam piršosi per tuos marškinius!

Bernatui per nugarą nubėgo šiurpuliukai. Perė Estevė nusišypsojo.

Bernatas sutiko. Sutiko čia pat, daržinėje, net neprisiartinęs prie merginos, bet neatitraukdamas nuo jos akių.

Tai buvo skubotas sprendimas, ir Bernatas tą suvokė, bet nepasakytum, kad gailėjosi. Franseska buvo čia, jauna, graži, stipri. Jo kvėpavimas sutankėjo. Jau šiandien... Ką galvoja mergina? Ar ji jau čia tą patį? Franseska nedalyvavo gyvame moterų pokalbyje. Tyli ir rimta ji sėdėjo šalia savo motinos, kitų pokštus ir kvatojimą kartkartėmis palydėdama dirbtine šypsena. Akimirką jų žvilgsniai susitiko. Ji nuraudo ir nuleido akis, bet Bernatas pastebėjo, kaip nervingai virpa jos krūtinė. Balti lino marškiniai susipynė su Bernato svajonėmis ir troškimais.

– Sveikinu! – išgirdo už nugaros, jusdamas, kaip kažkas šiurkščiai plekšnoja jam per sprandą. Tai buvo uošvis. – Žiūrėk man, rūpinkis ja, – pridūrė akimis sekdamas Bernato žvilgsnį ir rodydamas į merginą, kuri jau nebežinojo kur dėtis. – Nors jei jos gyvenimas su tavimi bus toks kaip šis pokylis... Puikesnės puotos kaip gyvas nesu regėjęs. Tikriausiai nė Navarkleso valdytojas nesigardžiuoja tokiais skanėstais!

Bernatas norėjo deramai pavaišinti savo svečius ir buvo suminkęs keturiasdešimt septynis kepalus baltos duonos iš kvietinių miltų. Ne iš miežių, rugių ar speltų, kurie buvo kasdienis valstiečių valgis. Iš grynų kvietinių miltų, baltų kaip jo žmonos marškiniai! Nešinas kepalais, jis nuvyko į Navarkleso pilį išsikepti jų pono krosnyje, manydamas, kad, kaip ir visada, už tai jam pakaks atiduoti

du kepalus. Duonkepčio akys, pamačiusios kvietinę duoną, plačiai išsiplėtė, o paskui taip susiaurėjo, kad jų vietoje liko tik maži plyšeliai. Todėl kaina pakilo iki septynių kepalų, ir Bernatas paliko pilį keiksnodamas įstatymą, draudžiantį valstiečiams turėti duonkepes krosnis... ir kalves, ir odos dirbyklas...

– O kaipgi, – atsakė jis uošviui, atitrūkdamas nuo slogių prisiminimų.

Abu nužvelgė sodybos kiemą. Galbūt iš manęs ir atėmė dalį duonos, pagalvojo Bernatas, bet neatėmė vyno, ir dabar jį geria svečiai – patį geriausią, jūdviejų su tėvu išpilstytą ir brandintą ne vienus metus, neatėmė sūdytos kiaulienos nei daržovių troškinių su pora vištų, nei, žinoma, keturių ėriukų, ir šie, pririšti prie iešmų perrėžtais pilvais, lėtai kepė ant žarijų, čirškėdami ir skleisdami nepakartojamą kvapą.

Staiga moterys sujudo. Daržovės su vištiena jau buvo išsitroškėnusios, ir svečių atsinešti dubenys pradėjo pildytis. Perė su Bernatu susėdo prie vienintelio kieme stovinčio stalo, ir moterys ėmėsi jiems patarnauti. Ant likusių keturių kėdžių niekas neprisėdo.

Žmonės, stovintys, sėdintys ant rąstų ar ant žemės, puolė vaišintis nenuleisdami akių nuo kepamų ėriukų, kuriuos visą laiką prižiūrėjo keletas moterų, gėrė vyną, šnekučiaivosi, šurmuliavo ir juokėsi.

– Tikrai puiki puota, – pareiškė Perė Estevė, nepaleisdamas iš rankos šaukšto.

Kažkas paskelbė tostą už jaunuosius. Visi tuoju pat irgi sujudo.

– Franseska! – sušuko tėvas, tiesdamas ranką su taure tarp moterų, prie ėriukų stovinčios nuotakos link.

Bernatas pažvelgė į merginą, bet ji ir vėl paslėpė savo veidą.

– Jaudinasi, – teisingai ją Perė, merkdamas akį. – Franseska, dukra mano! – vėl šūktelėjo. – Išgerk su mumis! Naudokis proga, nes netrukus mes išeisim... beveik visi.

Kvatojimas dar labiau suglumino Franseską. Mergina kilstelėjo rankoje laikomą taurę, nė negurkštelėjusi nususuko nuo besijuokiančiųjų ir vėl ėmėsi žiūrėti ėriukų.

Perè Estevè susidaužè su Bernatu, ir vynas suteliūsavo taurėse. Svečiai padarè tą patį.

– Tu pasirūpinsi, kad ji pamirštų savo drovumą, – tarè nuotakos tėvas skardžiu balsu, kad visi girdėtų.

Vėl nugriaudėjo kvatojimas, šįsyk lydimas ir kandžių pastabų, bet Bernatas buvo linkęs jas nuleisti negirdomis.

Juokdamiesi ir pokštaudami visi išgėrè daug vyno, sukirto nemažai kiaulienos ir daržovių troškinio su vištiena. Moterims pradėjus kelti nuo žarijų ėriukus, vienas būrelis svečių nuščiuvo ir išmeigė žvilgsnius į Bernato mišką, stūksantį už plačių arimų, kur baigėsi nuožulni atslaitė, kurioje Estanjoliai buvo pasodinę dalį savo vynuogienojų, teikiančių jiems tokį puikų vyną.

Per kelias akimirkas sodyboje stoji tylą.

Tarp medžių pasirodė trys raiteliai. Paskui juos žingsniavo būrelis uniformuotų vyrų.

– Bet ko jiems čia reikia? – pašnabždomis paklausė Perè Estevè.

Bernatas sekė akimis vyrus, kurie artėjo aplenkdami laukus. Svečiai šnabždėjosi.

– Nenumanau, – galiausiai atsakė Bernatas, irgi pašnabždomis, – jie niekada pro čia nejoja. Šituo keliu pilies nepasieksi.

– Man šie svečiai visai nepatinka, – pridūrė Perè Estevè.

Raiteliai su palyda lėtai judėjo sodybos link. Siluetams artėjant, iki tol kieme tvyrojusį šurmulį pakeitė raitelių juokas ir kalbų nuotrupos. Visi juos girdėjo. Bernatas nužvelgė savo svečius. Kai kurie jau buvo nunarinę galvas. Akimis susirado tarp moterų įsimaišiusią Franseską. Juos pasiekė šiurkštus Navarkleso valdytojo balsas. Bernatas pajuto užplūstantį pyktį.

– Bernatai! Bernatai! – sušuko Perè Estevè, purtydamas jį už rankos. – Ko tu lauki? Greičiau eik jų pasitikti.

Bernatas pašoko ir nuskubėjo sutikti savo pono.

– Būkite pasveikintas, atvykęs į mūsų namus, – tarè uždusęs, kai atsidūrė priešais.

Navarkleso valdytojas Ljorensas de Beljera timptelėjo žirgo vardžias ir sustojo prieš Bernatą.

– Tu Estanjolis, pamišėlio sūnus? – sausai paklausė.

– Taip, pone.

– Buvome medžioklėj ir grįždami į pilį pastebėjom šią puotą. Ką švenčiate?

Pro žirgus Bernatas matė kareivius, nešinus įvairiu laimikiu: triušiais, kiškiais ir laukiniais gaidžiais.

„Tai jūs man turėtumėt paaiškinti, ko norite, – knietėjo jam atsakyti. – O gal duonkepys išklojo apie duoną iš kvietinių miltų?“

Net ir ramiai stovintys žirgai, įbedę į jį didžiules apskritas akis, rodės, laukė atsakymo.

– Mano vestuves, pone.

– Ir ką imi į žmonas?

– Perės Estevės dukterį, pone.

Ljorensas de Beljera kurį laiką tylėjo, per žirgo galvą žvelgdamas į Bernatą. Gyvuliai garsiai prunkštė.

– Ir ką? – sulajo Ljorensas de Beljera.

– Mudviem su žmona, – stengdamasis nuslėpti apmaudą pratarė Bernatas, – būtų didelė garbė, jei jūsų šviesybė su savo palyda prisėstų prie mūsų stalo.

– Mes ištroškę, Estanjoli, – pritariamai atsakė jam senjoras de Beljera.

Žirgai nė neraginti raitelių ėmė rupšnoti žolę. Bernatas, nu-narinęs galvą, žingsniavo trobos link greta savo pono. Visi svečiai susibūrė prie kelio šio pasitikti. Moterys, nudelbusios akis į žemę, vienplaukiai vyrai. Ljorensui de Beljerai sustojus priešais, kilo nerimastingas šurmulyš.

– Nagi, nagi, – lipdamas nuo žirgo įsakė jis, – švęskite toliau.

Žmonės pakluso ir tylomis apsisuko. Keletas kareivių priėjo prie žirgų ir juos nusivedė. Bernatas palydėjo naujuosius svečius prie stalo, kur anksčiau sėdėjo jiedu su Pere. Jūdviejų dubenų ir taurių jau nebuvo.

Senjoras de Beljera ir du jo palydovai atsisėdo už stalo. Bernatas žengė kelis žingsnius į šalį, o šie ėmė šnekučiuotis. Moterys mi-

kliai atnešė vyno ąsočių, taurių, duonos kepalų, dubenų su vištiena, sūdytos kiaulienos ir ką tik iškeptą ėriuką. Bernatas žvilgsniu ėmė ieškoti Franseskos, tačiau nerado. Tarp moterų jos nebuvo. Jo akys susitiko su uošvio, jau nuėjusio prie kitų svečių, žvilgsniu, ir jis smarku parodė į moterų pusę. Perė Estevė beveik nepastebimai papurtė galvą ir nūsusuko.

– Švęskite vestuves toliau! – suriko Ljorensas de Beljera, gniauždamas rankoje ėriuko kulšį. – Puotaukite, linksminkitės!

Svečiai tylėdami patraukė prie žarijų, ant kurių kepė ėriukai. Tik keletas iš jų nepajudėjo iš vietos, nepaisydami senjoro ir jo bendražygių žvilgsnių: Perė Estevė, jo vaikai ir dar keli svečiai. Bernatas įžvelgė tarp jų baltuojančius lino marškinius ir priėjo.

– Eik iš čia, kvaily, – subarė jį uošvis.

Bernatui nieko nespėjus atsakyti, Franseskos motina įbruko jam į rankas lėkštę su ėriena ir sušnabzdėjo:

– Eik pas poną ir nesiartink prie mano dukters.

Valstiečiai tylomis ėmė valgyti ėriuką, vogčia dėbčiodami į stalo pusę. Kieme buvo girdėti tik Navarkleso valdytojo ir abiejų jo draugų kvatojimas bei šūksniai. Kareiviai ilsėjosi nuošaliau ir nepuotavo.

– Pirmiau girdėjau jus juokiantis, – suriko senjoras de Beljera, – ir dar taip, kad išbaidėte visą grobį. Juokitės, velniai griebtų!

Tačiau niekas nesijuokė.

– Galvijai neraliuoti! – sušuko jis savo palydovams, ir šie jo žodžius sutiko kvatojimu.

Visi trys šveitė ėriuko mėsą užsikąsdami kvietine duona. Sūdyta kiauliena ir dubenys su vištiena taip ir liko nepaliesti ant stalo. Bernatas valgė stovėdamas kiek nuošaliau, iš padilbų žvilgčiodamas į būrelį moterų, tarp kurių buvo įsimaišiusi Franseska.

– Dar vyno! – pareikalavo senjoras de Beljera, iškėlęs taurę. – Estanjoli, – netikėtai sušuko, akimis ieškodamas jo tarp svečių, – kai kitąsyk mokėsi man duoklę už žemę, atneši tokio vyno kaip šis, o ne to birzgalio, kuriuo judu su tėvu iki šiol mane mulkinote. – Bernatas girdėjo visa tai sau už nugaros. Prie senjoro de Beljeros priėjo Franseskos motina su ąsočiu.

– Estanjoli, kur tu?

Didikas trinktelėjo į stalą kaip tik tuo metu, kai moteriškė kėlė ąsotį norėdama pripilti taurę. Keletas vyno lašų užtiško ant Ljorenso de Beljeros drabužių.

Bernatas jau buvo prie jo priėjęs. Valdytojo draugai nusijuokė, o Perė Estevė užsidengė rankomis akis.

– Sena netikėle! Kaip tu drįsti laistyti vyną?

Moteriškė nuolankiai nunarino galvą, o kai valdytojas užsimojo, puolė į šalį ir parkrito ant žemės. Ljorensas de Beljera grįžo pas savo draugus ir prapliupo kvatotis, matydamas, kaip senutė keturpėsčia ropoja tolyn. Paskui vėl surimtėjo ir kreipėsi į Bernatą.

– Tai tu čia, Estanjoli? Matai, ko vertos netikusios senės? Gal nori ižeisti savo poną? Esi toks tamsuolis, kad net nežinai, jog svečiams turi patarnauti namų šeimninė. Kur nuotaka? – paklausė nužvelgdamas kiemą. – Kur nuotaka? – suriko šiam tylint.

Perė Estevė paėmė Franseskai už rankos ir atvedė ją prie stalo Bernatui. Mergina visa virpėjo.

– Ponai, – tarė Bernatas, – čia mano pati Franseska.

– Taip jau geriau, – atsakė Ljorensas ir nė kiek nesidrovėdamas nužvelgė ją nuo galvos iki kojų, – kur kas geriau. Nuo šiol tu mums pilstysi vyną.

Navarkleso valdytojas vėl sėdo už stalo ir iškėlęs taurę atsisuko į merginą. Franseska čiupo ąsotį ir nuskubėjo jam patarnauti. Virpančia ranka bandė įpilti vyno. Ljorensas de Beljera griebė jai už riešo ir suspaudęs laikė, kol vynas liejosi į taurę. Paskui paleido ir liepė pripilti jo palydovų taures. Merginos krūtinė lietė Ljorenso de Beljeros veidą.

– Štai taip reikia pilstyti vyną! – suriko Navarkleso valdytojas, kol Bernatas šalia jo iš visų jėgų sukandęs dantis gniaužė kumščius.

Ljorensas de Beljera su draugais toliau gėrė, vis pasišaukdami Franseską, kad papilstytų dar vyno, ir vėl kartojosi ta pati scena.

Kareiviai prapliupdavo juokais drauge su valdytoju ir jo palyda kiekvieną kartą, kai mergina būdavo priversta palinkti virš stalo, kad

pripiltų taures. Franseska vos tramdė ašaras, ir Bernatas pajuto savo delnais sruvenantį kraują iš žaizdų, kurias paliko jo nagai. Svečiai tylėdami nusukdavo žvilgsnius kaskart, kai mergina turėdavo pils-tyti vyną.

– Estanjoli, – stodamasis sušuko Ljorensas de Beljera, nepaleis-damas Franseskos riešo. – Naudodamasis man, kaip tavo ponui, priklausančia teise, nutariau pirmasis vestuvių naktį pamylėti tavo žmoną.

Senjoro de Beljeros palydovai šiuos žodžius sutiko griausmin-gais plojimais. Bernatas puolė prie stalo, bet du iš pažiūros atrode girti valdytojo parankiniai pašoko ir uždėjo rankas ant kalavijų. Bernatas staiga sustojo. Ljorensas de Beljera pažvelgė į jį, nusišypsojo, o paskui garsiai nusikvatojo. Mergina išmeigė akis į Bernatą, mal-daudama padėti.

Bernatas žengė žingsnį pirmyn, bet jam į pilvą įsiremė vieno iš didiko draugų kalavijas. Jis vėl bejėgiškai sustojo. Franseska vis žvel-gė į jį, tempiama sodybos lauko laiptų link. Kai žemių šeimininkas, apglėbęs ją per juosmenį, persimetė per petį, mergina ėmė klykti.

Navarkleso valdytojo palydovai vėl susėdo prie stalo ir toliau sau gėrė ir juokėsi, o kareiviai stovėjo laiptų apačioje, užtvėrę kelią Bernatui.

Bernatas, apmiręs prie laiptų, priešais kareivius, negirdėjo nei senjoro de Beljeros draugužių kvatojimo, nei moterų kūkčiojimo. Jam nerūpėjo nuščiuvę jo svečiai, ir jis net nepastebėjo kareivių pa-tyčių; šie, neatplėšdami nuo trobos akių, vaipėsi vieni prieš kitus, o Bernatas girdėjo tik skausmingas aimanas, sklindančias iš viršaus.

Dangaus žydrynė spindėjo kaip spindėjusi.

Po valandėlės, kuri Bernatui atrodė niekad nesibaigianti, ant laiptų išėjo suprakaitavęs Ljorensas de Beljera, sagstydamasis me-džioklės drabužius.

– Estanjoli, – suriko jis griausmingu balsu, žingsniuodamas pro Bernatą stalo link, – dabar tavo eilė. Donjai Katerinai, – pridūrė savo palydovams, turėdamas galvoje savo jauną žmoną, ku-rią neseniai buvo vedęs, – nusibodo vis gimstantys ir gimstantys

mano pavainikiai... ir aš daugiau nebepakęsiu jos verkšlenimo. Elkis, kaip pridera krikščionių sutuoktiniui! – paragino vėl atsiskudamas į jį.

Bernatas, nunarinęs galvą ir lydimas įdėmių susirinkusiųjų žvilgsnių, vangiai užlipo šoniniais laiptais. Įžengė į erdvas antrojo aukšto patalpas, skirtas virtuvei ir valgomajam, kur prie vienos sienos stovėjo didžiulė krosnis, virš kurios stūksojo išpūdingas geležinis griozdas, savotiškas dūmtraukis. Eidamas prie kopėčių, vedančių į trečiąją aukštą, kuriame buvo miegamasis ir aruodas, Bernatas girdėjo, kaip girgžda medinės grindys. Iškišo galvą pro angą viršutinio aukšto grindyse ir įdėmiai apsižvalgė nedrįsdamas lipti į viršų. Nė garso.

Tebestovėdamas ant kopėčių ir smakru liesdamas grindis, jis pamatė ant grindų išmėtytus Franseskos drabužius. Jos balti lino marškiniai, šeimos pasididžiavimas, buvo suplėšyti į skutus. Galiausiai Bernatas užlipo į viršų.

Jis pamatė susirietusią Franseską paklaikusiu žvilgsniu, visiškai nuoga ant naujojo čiužinio, dabar jau sutepto krauju. Leisgyvis jos kūnas, išpiltas prakaito, vienur buvo įdrėkostas, kitur sumuštas.

– Estanjoli! – išgirdo Bernatas iš apačios šaukiant Ljorensą de Beljerą. – Tavo ponas laukia.

Bernatą apėmė šleikštulys, ir jis ėmė vėmti į aruodą taip, kad, rodėsi, išvems visus vidurius. Franseska nė nekrustelėjo. Bernatas puolė iš miegamojo. Kai visas išblyškęs nusileido žemyn, galvoje sukosi viena už kitą šlykštesnės mintys. Nematydamas nieko aplinkui, jis atsimušė į laiptų apačioje kaip uola stūksantį Ljorensą de Beljerą.

– Neatrodo, kad jaunavedys būtų atlikęs savo pareigą, – tarė Ljorensas de Beljera bičiuliams.

Bernatas turėjo pakelti galvą, kad atsakytų Navarkleso valdytojui.

– Ne... aš nepajėgiau, pone, – išstenojo.

Ljorensas de Beljera kelias akimirkas tylėjo.

– Jeigu tu negalėjai, tai kuris nors iš mano draugų... ar mano kareivių tikrai galės. Aš tau jau sakiau, kad daugiau nebenoriu pavainikių.

– Jūs neturite teisės!

Valstiečius, stebinčius šią sceną, apėmė šiurpas, pagalvojus, kuo gali baigtis toks akibrokštas. Navarkleso valdytojas viena ranka sugriebė Bernatui už gerklės ir taip stipriai suspaudė, kad tas ėmė žiopčioti gaudydamas orą.

– Kaip tu drįsti? Gal ketini, ponui pasinaudojus įstatymo numatyta teise pamylėti nuotaką, paskui prisistatyti su pavainikiu užantų ir pareikšti man pretenzijas? – Ljorensas de Beljera papurtė Bernatą ir tik tada pastatė ant žemės. – Šito tu nori? Duoklininkų teises nu-statau tik aš, aš vienintelis, girdi? Tu pamiršai, kad galiu bausti tave, kaip tik noriu ir už ką tik noriu?

Ljorensas de Beljera atsivėdėjęs trenkė kumščiu, parblokšdamas Bernatą ant žemės.

– Botagą! – suklykė įniršęs.

Botagas! Bernatas buvo dar vaikas, kai jam, kaip ir daugybei kitų vaikų, kartu su tėvais teko stebėti viešą bausmę, senjoro de Beljeros skirtą vargšui nelaimėliui, kurio nusižengimo taip niekas dorai ir nesužinojo. Vaikystėje girdėtas to žmogaus nugarą čaižančio botago garsas dar ilgai kasnakt aiškiai skambėjo jo ausyse, kaip ir aną dieną. Tada, kaip ir dabar, nė vienas iš susirinkusiųjų nedrįso net krustelti. Bernatas ėmė šliaužti ir pakėlė akis į savo poną; šis stovėjo nepajudinamas lyg uola su ištiesta ranka ir laukė, kol kuris nors pavaldinys paduos jam botagą. Bernatas kaip šiandien prisiminė nuogą to nelaimėlio nugarą: sumaitotą kruviną masę, iš kurios senjoras, net ir išliedamas visą savo neapykantą, daugiau nebegalėtų išplėšti nė gabalėlio. Bernatas paknopstomis puolė laiptų link, išsigandusiomis akimis ir visas virpėdamas, kaip vaikystėje, kai jį apnikdavo košmarai. Niekas nesujudėjo. Niekas nepratarė nė žodžio. O saulė spindėjo kaip spindėjusi.

– Atleisk man, Franseska, – sušnabždėjo jau būdamas šalia jos, kai lydymas kareivio vargais negalais užlipo laiptais.

Atsisėgė kelnes ir atsiklaupė priešais žmoną. Mergina nė nekrustelėjo. Bernatas matė savo suglebusį vyriškumą ir galvojo, kaip

įvykdyti pono įsakymą. Vienu pirštu švelniai perbraukė per nuogą Franseskos šoną.

Franseska net nesujudėjo.

– Aš turiu... mes turime tai padaryti, – ragino Bernatas, imdamas ją už riešo ir atsukdamas į save.

– Neliesk manęs! – sušuko Franseska, atsigavusi iš sąstingio.

– Man nudirs odą! – Bernatas šiurkščiai atvertė savo žmoną, atidengdamas nuogą jos kūną.

– Palik mane!

Jie kurį laiką galynėjosi, kol Bernatui pavyko sugriebti jai už abiejų rankų ir pasodinti. Franseska vis dar priešinosi.

– Ateis kitas! – sušnabždėjo jis jai. – Ateis kitas tavęs... išniekinti! – Merginos akys vėl išvydo pasaulį, ir ji pažvelgė į jį kaltinančiu žvilgsniu. – Man nudirs odą, man nudirs odą, – teisinosi Bernatas.

Franseska nesiliovė priešintis, bet Bernatas visa jėga ją užgulė. Net merginos ašaros neatšaldė aistros, kuri kilo Bernatui prisilietus prie jaunos moters kūno, ir jis įsiskverbė į jį Franseskai visa gerkle klykiant.

Šios aimanos džiugino Bernatą atlydėjusį kareivį, kuris nė kiek nesidrovėdamas stebėjo sceną, iki juosmens persisvėręs per angą grindyse.

Bernatui dar nebaigus prievartauti Franseskos, ji liovėsi priešintis. Pamažu riksmas virto kūkčiojimu. Bernatas pasiekė ekstazę girdėdamas žmonos raudą.

Ljorensas de Beljera klausėsi pro trečiojo aukšto langą sklindančių nevilties klyksmų, ir kai jo parankinis patvirtino, kad sutuoktinis atliko pareigą, liepė atvesti žirgus ir išjojo su visa savo grėsminga palyda. Didžioji dalis sugniuždytų svečių taip pat išsiskirstė.

Kambaryje stėjo tylą. Bernatas, užgulęs žmoną, neišmanė nė ką daryti. Tik tada suvokė, kad laiko suspaudęs jos pečius. Paleido juos norėdamas pakilti, rankomis atsirėmęs į čiužinį, bet jo kūnas bejėgiškai susmuko. Jis instinktyviai atsitiesė, atsistūmęs rankomis, ir jų akys susitiko – Franseska žvelgė jo nematydama. Iš tokios padėties

buvo neįmanoma atsikelti nekliudant žmonos kūno. Bernatas troško išvengti prisilietimo ir nebeskaudinti merginos, bet nežinojo kaip. Troško pakilti į orą, kad atsiskirtų nuo Franseskos ir daugiau jos nelieštų.

Po kelių akimirų dvejonų, trukusių visą amžinybę, galiausiai atsiplėšė nuo merginos, priklaupė prie jos, bet ir dabar nežinojo, ką daryti: atsistoti, atsigulti šalia, išeiti iš kambario ar bandyti teisintis. Nusuko akis nuo nuogos Franseskos, kuri tysojo atmetusi galvą nešvankia poza. Ieškojo akimis jos veido, bet nors jis buvo vos už dviejų sprindžių, nepajėgė į ją pažvelgti. Nuleido akis ir pamatęs savo nuogą varpą staiga susigėdo.

– Atlei...

Jį nustebino netikėtas Franseskos judesys. Mergina atsisuko į jį. Bernatas stengėsi išvelgti prasmę jos žvilgsnyje, bet jis buvo visiškai tuščias.

– Atleisk, – vėl pratarė. Franseska ir toliau žvelgė be jokios nuovokos. – Atleisk, atleisk. Man... man būtų nudyre odą, – išlemeno.

Bernatas prisiminė Navarkleso valdytoją, stovintį su ištiesta ranka ir laukiantį botago. Dar kartą pagavo Franseskos žvilgsnį: jis buvo tuščias. Bernatas bandė ieškoti atsakymo merginos akyse ir pajuto baimę. Jos nebyliai šaukė taip, kaip ką tik šaukė ji pati.

Tarsi norėdamas parodyti, kad ją supranta, Bernatas nevalingai palietė jos skruostą, lyg ji būtų maža mergaitė.

– Aš... – pratarė ir užsikirto.

Daugiau jis jos nelietė. Kai ištiesė prie jos ranką, Franseskos kūnas įsitempė. Bernatas atitraukė ranką, užsidengė veidą ir pravirko.

Franseska ir toliau tysojo nejudėdama, nereginiomis akimis.

Galčiausiai Bernatas liovėsi verkęs, atsistojo, apsimovė kelnes ir nusileido pro angą į pirmąjį aukštą. Jo žingsniams nutilus, Franseska atsikėlė ir priėjo prie skrynios – vienintelio baldo miegamajame, pasiimti drabužių. Apsivilko, surinko visus suplėšytus savo apdarus, tarp jų ir balto lino marškinius, rūpestingai sulankstė, išlygino kampus ir sudėjo į skrynią.